

Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів освіти 1-4 класів у 2024-2025 навчальному році

Оцінювання в початковій школі це процес отримання даних про стан сформованості результатів навчання учнів, аналіз отриманих даних та формулювання на його основі суджень про об'єкт, який оцінюють. Оцінювання здійснюється з метою створення сприятливих умов для розвитку талантів і здібностей кожного учня/учениці, формування у нього/неї компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей та потреб, а також визначення ступеня якості освітнього процесу та шляхів підвищення його ефективності.

Характерною ознакою оцінювання є рівноправна взаємодія учасників освітнього процесу, спрямована на формування суб'єктної позиції учня/учениці через активне залучення його/її до самооцінювання/взаємооцінювання і прийняття рішень щодо подальшої навчальної діяльності.

Відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту" оцінювання ґрунтується на принципах дитиноцентризму, об'єктивності, доброчесності, справедливості, неупередженості, систематичності, критеріальності, гнучкості, перспективності, диференційованості та конфіденційності, а також плановості, чіткості, прозорості, відкритості, доброзичливості.

Основними функціями оцінювання є формувальна, діагностувальна, мотиваційно-стимулювальна, розвивальна, орієнтувальна, коригувальна, прогностична, констатувальна, виховна. Відповідно до мети оцінювання пріоритетними є формувальна та діагностувальна функції оцінювання.

Реалізацію формувальної функції оцінювання забезпечують відстеженням динаміки навчального поступу учня/учениці, визначенням його/її навчальних потреб та подальшим спрямуванням освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням виявлених результатів навчання.

Діагностувальна функція дає можливість виявити стан набутого учнями досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток. Обидві функції взаємодоповнюють одна одну і зумовлюють особливості організації оцінювальної діяльності.

Об'єктами оцінювання є результати навчання учня/учениці, у тому числі процес їх досягнення ним/нею. Відповідно до пункту 22 статті 1 Закону України "Про освіту" результати навчання - це знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти і оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

- **формульовального оцінювання**, метою якого відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;
- **підсумкового оцінювання**, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом / освітньою програмою.

Оцінювання передбачає організацію діяльності учнів задля отримання даних про стан сформованості очікуваних результатів навчання, визначених учителем для певного заняття / системи занять з певної програмової теми на основі освітньої програми закладу освіти.

За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу залежно від дидактичної мети й пріоритетної функції оцінювання, визначено оцінку як показник досягнень навчально-пізнавальної діяльності учня/учениці.

На заміну традиційній узагальненій бальній оцінці навчальних досягнень учнів з предмета вивчення / інтегрованого курсу використовується вербальна оцінка окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу (освітньої галузі), яка окрім оцінювального судження про досягнення називається також рівень результату навчання.

Оцінювальне судження називається вербальною оцінкою, оцінювальне судження із зазначенням рівня результату - рівневою оцінкою.

Вербальну і рівневу оцінки можуть виражати як усно, так і письмово. Процес навчання та його результати характеризують доброзичливими, лаконічними, чіткими, об'єктивними, конкретними оцінювальними судженнями. Рівень результату навчання визначається з урахуванням динаміки його досягнення та позначати буквами: "початковий" (П), "середній" (С), "достатній" (Д), "високий (В)". Рівнева оцінка допомагає учню/учениці усвідомлювати власні успіхи і шляхи подолання утруднень.

Результат оцінювання **особистісних надбань учня/учениці у 1-4 класах** виражається **вербальною оцінкою**.

Об'єктивні результати навчання учня/учениці виражаються:

- у 1-3 класах - вербальною оцінкою (сформовано – «V», формується – « »);
- у 4 класі – рівневою оцінкою (В,Д,С,П) (оцінювальне судження із зазначенням рівня результату навчання) на підставі рішення педагогічної ради (рішення педагогічної ради №01 від 30.08, 05.09.2024 року).

Формулювання оцінювальних суджень та визначення рівня результату навчання здійснюється на основі **Орієнтовної рамки оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти** (Додаток 1 до наказу МОН від 13.017.2021 року №813).

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання відбувається під час індивідуальних

зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах учня/учениці, інших носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових / електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у Свідоцтвах досягнень учня/учениці.

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ В 1-4 КЛАСАХ

Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно. Формувальне оцінювання спрямоване на з'ясування індивідуальних проблем в опануванні учнем/ученицею програмовим матеріалом та запобігання утруднень на подальших етапах навчання. Задля цього учитель здійснює постійне спостереження за динамікою розвитку особистісних якостей учня/учениці, рівня сформованості у нього певних навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами, сприяє формуванню впевненості щодо власних можливостей та навичок учіння. За потреби коригує навчальний поступ учня/учениці.

Формувальне оцінювання здійснюється в психологічно комфортних умовах, що передбачають рівноправний діалог між учнем/ученицею та вчителем. Оцінювальну діяльність, зазвичай, розпочинається із самооцінювання учнем/ученицею власної роботи (або взаємооцінювання результатів навчання учнями) і завершується оцінюванням результату учителем.

Результати формувального оцінювання виражається вербальною оцінкою учителя/учнів, що характеризують процес навчання та досягнення учнів. При цьому учитель озвучує оцінювальне судження після того, як висловив/ли думку учень/учні. Також слід врахувати, що оцінювальне судження вчителя слугує зразком для наступних оцінювальних суджень учнів під час самооцінювання і взаємооцінювання.

Основою формулювання оцінювальних суджень є **Орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання та очікувані результати, окреслені в освітній програмі.** Учитель співвідносить результат виконаного завдання з описом характеристики результатів навчання, конкретизує його відповідно до змісту завдання, передбаченого для досягнення очікуваного результату, та озвучує/записує оцінювальне судження.

В оцінювальному судженні розкривають прогрес учнів та поради щодо подолання утруднень, за їх наявності, у досягненні очікуваних результатів навчання відповідно до програмових вимог. Оцінювальне судження, зазвичай, виражає не лише емоційне сприйняття результату роботи учня, його прогресу (типу "Молодець!", "Чудово!"), а розкриває суть досягнутого учнем результату відповідно до конкретних очікувань (типу "Іменники в тексті визначено правильно, однак перевір написання слів у рядку...", "Дякую за старанність, хід розв'язування задачі обрано правильно, повтори способи обчислень за № 102 на с. 34" тощо). НЕ допускаються формулювання оцінювальних суджень, що принижують гідність дитини.

З метою побудови освітнього процесу з урахуванням даних про навчальний поступ учнів учитель перевіряє кожен письмову роботу учня як у

робочих зошитах, так і в навчальних посібниках з друкованою основою, якщо такі використовуються в освітньому процесі. Під час перевірки письмових робіт враховуються індивідуальні особливості учнів з особливими освітніми потребами, їх готовність до самоперевірки та диференційовано виправляються виявлені у роботах учнів помилки. До прикладу, позначити на полі рядок зі словом / числовим значенням тощо, де допущено помилку; підкреслити букву/число тощо, що є помилковим; перекреслити неправильний запис і надписати правильний варіант тощо. У такий спосіб учитель має можливість підготувати учнів до осмисленого сприйняття перевірених робіт і спрямовує їх роботу на коригування досягнутих результатів. Результати виконання письмових завдань учнями вчитель враховує під час підготовки до наступного уроку/заняття, передбачати диференційовану, індивідуальну роботу щодо подолання виявлених в учнів утруднень та попередження можливих утруднень, що можуть бути наслідком виявлених.

Під час перевірки письмових робіт учнів учитель пропонує учням дотримуватися культури записів виконаних завдань. З метою формування навички письма, за потреби, подає зразок правильного написання цифри, букви, з'єднань букв у 1 класі у вільних рядках, у 2-4 класах - на полях сторінки зошита.

Учитель разом з учнями може обрати позначення самооцінки учня, оцінки вчителя для фіксації перевірених робіт. Окрім позначень важливими для організації подальшої роботи є записи оцінювальних суджень щодо виконання письмової роботи. Вчитель формує в учнів уміння опрацьовувати перевірені роботи за позначками вчителя, визначати місця утруднень, виправляти помилки і в подальшому їх уникати. З цією метою за результатами перевірки на наступних після неї уроках учитель організовує індивідуальну/диференційовану роботу (у 1-2 класах колективну/групову за типовими помилками/утрудненнями; у 3-4 класах - пріоритетно індивідуальну самостійну роботу).

Інформацію щодо сформованості певних результатів навчання учня/учениці та процесу їх досягнення, які учень/учениця виявляє під час виконання усних завдань, практичних робіт тощо, рекомендації щодо їх покращення учитель фіксує на носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових/електронних щоденниках учнів тощо). Оцінювальні судження, записані у робочих зошитах, не дублюються на інших носіях зворотного зв'язку з батьками.

У межах формувального оцінювання за результатами опанування певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом) / кількох тем чи розділу протягом навчального року проводяться **тематичні діагностувальні роботи**.

Тематичні діагностувальні роботи містять тифлофіковані завдання, які виконують усно (переказ, власне висловлення тощо), письмово (списування, диктант, тестові завдання тощо), практично (дослід, моделювання/конструювання, виконання практичної роботи тощо) та завдання, що передбачають виконання роботи з допомогою електронних освітніх ресурсів.

З математики тематичні діагностувальні роботи можуть бути комбінованими, у тому числі з тестових завдань закритого й відкритого типів, та містити навчальні завдання на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел, обчислювальних навичок, навичок читання і запису математичних виразів/рівностей/нерівностей, розв'язування рівнянь, уміння

розв'язувати задачі, розпізнавання й побудову геометричних фігур, оперування величинами тощо з урахуванням програмового матеріалу, що опрацьовувався.

З інтегрованих курсів, змістове наповнення яких охоплює природничу, соціальну і здоров'язбережувальну, громадянську та історичну освітні галузі, тематичні діагностувальні роботи містять тестові завдання закритого і відкритого типів на виявлення стану опанування учнями програмового матеріалу, практичні роботи з картами, приладами, моделями, а також графічні роботи, за допомогою яких перевіряється вміння інтерпретувати інформацію за допомогою моделі, малюнка, схеми тощо.

Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як **"Технологічна", "Інформатична", "Мистецька" і "Фізкультурна"**, а також з курсів за вибором, не проводять.

Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є оцінювальні судження з висновком про сформованість кожного результату навчання, який діагностується на даному етапі навчання. Оцінювальні судження за результатами тематичного оцінювання фіксуються у зошитах для тематичних діагностувальних робіт, на аркушах з роботами учнів до наступного уроку з того предмета вивчення, на якому виконували роботу, і повідомляється учням та їхнім батькам. Якщо учня не було в школі в день проведення діагностувальної роботи, то після повернення він не пише діагностувальної роботи.

У Класному журналі результат оцінювання тематичної діагностувальної роботи фіксується із зазначенням обраного типу вираження оціночних суджень:

- у 1-3 класах - **вербальною оцінкою** (сформовано – «V», формується – « »);
- у 4 класі – **рівневою оцінкою (В,Д,С,П)** (оцінювальне судження із зазначенням рівня результату навчання).

На лівій сторінці класного журналу, після дати зазначається вид перевірки та фіксується оцінка (вербальна – 1-3 класи, рівнева – 4 клас). У зошиті для діагностувальних робіт записується оцінювальне судження з орієнтирами щодо подальшої роботи учня.

Таблиця 2 - Система тематичних діагностувальних робіт у 1-4 класах

Клас/ Види діагностувальних робіт	1	2	3	4
Читання/літературне читання				
Аудіювання	-	2	2	2
Читання вголос	1	2	2	2
Читання мовчки	-	-	2	2
Читання напам'ять	-	6	7	8
Робота з літературним твором/медіатекстом	-	1	1	1
Читання напам'ять прозових творів	-	-	1	1

Усний переказ	-	1	1	1
Навчання грамоти/українська мова				
Діалог (усно/письмово)	-	1	1	1
Письмовий переказ	-	-	1	1
Усний твір	-	1	1	1
Письмовий твір	-	-	-	1
Списування	1	2	2	2
Диктант	-	3	3	3
Робота з мовними одиницями	-	4	3	3
Математика				
Комбінована	1	7	7	7
З перевірки сформованості навичок усних обчислень	-	1	1	1
Інтегрований курс «Я досліджую світ»				
Комбінована	-	7	7	7
Іноземна (англійська мова)				
Сприймання на слух (аудіювання)	1	2	2	2
Читання з розумінням	-	2	2	2
Говоріння	-	2	2	2
Письмо	1	2	2	2

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ В 1-4 КЛАСАХ

Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання учня/учениці за рік. Під час підсумкового оцінювання зіставляються навчальні досягнення учнів з очікуваними результатами навчання, визначеними в освітніх програмах закладів загальної середньої освіти, з урахуванням Орієнтовної рамки оцінювання.

Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік є:

- результати виконання тематичних діагностувальних робіт;
- записи оцінювальних суджень про результати навчання;
- спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання.

Підсумкова оцінка за рік визначається з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.

Підсумкове оцінювання за рік з предметів вивчення таких освітніх галузей, як "Технологічна", "Інформатична", "Мистецька" і "Фізкультурна" здійснюється шляхом узагальнення даних, отриманих під час формувального оцінювання, з урахуванням динаміки формування результату навчання.

Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі і Свідоцтвах досягнень учнів.

У свідоцтві досягнень учня пропонуємо надається розгорнута характеристика результатів навчання учня/учениці, здобутих протягом навчального року.

З усіх корекційно-розвиткових занять та курсу за вибором «Основи християнської етики» здійснюється формувальне оцінювання.

ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ В 1-4 КЛАСАХ

У 1 класі домашні завдання як правило не задаються та не фіксуються у класному журналі. У 2 класі домашні завдання не є обов'язковими, проте у разі надання (пошуково-дослідницькі та творчі завдання) фіксуються у класному журналі у графі «Завдання додому». У 3-4 класах домашні завдання, у разі їх надання, обов'язково фіксуються у класному журналі.

На вихідні, святкові та канікулярні дні домашнє завдання не задається і відповідно не фіксується у класному журналі.

**Заступник директора
з навчальної (методичної) роботи**

Надія ДАЦЬО